

בגיל ההתבגרות

מחקר שנערך במסגרת סמינריון במכון שופר או על מוסד
ה”משפיעה” • לחת את המתנה שניתנו לנו הרבי

מושקא ניסלביץ

פני שלוש שנים, כשערכתי את המחבר למטרת העבודה הסמינרונית, הייתה עדין תלמידת מכלה. היום ב"ה אני כבר מורה בפועל, וגם אם, ואירועי את גיל החרבוניות עדיין

לבנות גיל התתבגרות. תודתי למורה ד"ר שלומייתDKL מהנכנת, שליחה ומשפיעה; שהנהנויותה נערק המחבר. אישיותה של גב' דקל, כמו גם אמונהותיה ומקצועיותה היו לי לעזר רב בעריכת המחבר.

三

gil hahtbagrot hina takofa b'mugel chayim shel adam, sheba hoa chayib leshig leutzmo zot boroha ha'kollel d'utot, amonot, shkafot v'utid. casher hahtbagr makbul meshimma ksha zo shel yizrat zohot, hoa namza baton talmidot makkala. hoyom ba'h ani caber morah b'pouel, v'gom amma, v'af sheuberarti at gil hahtbagrot ud'in shmorot umi ha'choviot ha'yachodiot

שתי מערכות משלנות: המערכת הבילוגית על כל
שינוייה ההורמוניים, והמערכת החברתית המודדת
אותו כמבחן וכצער בו זמן-ה. הוא מתמודד עם
קונפליקט פרדוקסלי, בין רצונו בשילטה ובעצמות
— מהchiahet ליצירת זהות בלתי משועבדת, ובין
הישויות במחוללים בוואיות ותומונות לשילגתו
בימי לימודי, יש לי משפיעה. יתרון
, שבו את אוחזת את העיתון פנימה,
שפיעה של — מעיןנת, קוראת את
הנהנת בהסכם. וכן, אני מכירה היבר
ו; או עוצמי משמשות ממשיעת של

בנויות האישיות בכל גיל, וביחד בגל ההתפתחות, נעשית בעזרת הסביבה החברתית. הזהות כרכוה בהבנה שמדובר אדם את נקודת מבטו הייחודית ואת הקשר שלו לנוקודות מבט של אחרים. אפשר להגיע להבנה זו רק באמצעות פעילות גומלין חברתיות. מתוך סדרה של מחקרים עולה שההורם והחברים יוצרים אינטראקציית מושגנית, המאפשרת ל对他们 דידות. אולי גם הן מחזיקות עתה את גלאישור.

7

לתקופה זו.
גם היום, כמו ב-
שברגע זה ממש, נ-
גם היא – המשפ-
הדברים של ו מהנהר
גם את הצד השני.
כמה נערות חב"ד/
העתינו ו מהচיקות ל-

אין מקום לחש
לחשוף כאן פרטינן
ניסיוני לשתח אתכן
המחקר שלי, שב
התופעה הנפלאה ע

המחייבות לעמוד לבחן אצל אדם אחר, הסביר הרבי, תחיב התקדמות רוחנית. הציגת התחבטויות והכרעתן עם המשפיע, תעוזר למניעת ספיקות ולמניעת הכרעה סובייקטיבית הנובעת ממעורבות אישית.

משמעות זהה אותה נוכחות אשר יוצרת בילד את ההרגשה שלפניו נמצא נמצא אדם המבחן בקיומו, המתבונן בעולם דרך עיניו, החש בריגשותיו ומזכיר בו כadam שוראי וחשוב לו להכירו. במיללים אחרים, זה אדם היכול ורוצה לזהות את הילד כゾלט. התנאי הריבועי הוא שMageש מעין זה יהיה עם אדם שיכל להיות בעל ערך עבור הילד. ככלומר, שהאוףן שבו המבוגר מתבונן בילד ומזכיר הדבר על מנת לסבולו (Colman, 1982).

◆ ◆

בנוסף לצורך של המתבגר ביחסים ביינאישיים עם קבוצת השווים ותמיכה מצד ההורים, ישנה חשיבות

"יש לנו קשר ממש חזק וקרוב. אני מרגישה פותחה אתה (– עם המשפיע) ומאוד מעריכה אותה, ולדעתו זה הדדי", כתבה בת מכללה. חברתה העידה: "אני חשה הממון הערוכה כלפיה, רצון להידמות לה". בת תיכון כתבה: "היחסים בינוו טובים, ואני חשה כלפיה שהיא הכי טובה לי, שאני ATI'UNKA' איתה. היא מוכנה להגיד לי ולהעיר לי על כל דבר, ולהיכנס לעניינים עמוקים". עוד נמצא במחקר, כי קיים קשר מובהק בין תחומי השיחה שבין המשפעית למשפיעה שלה ובין הכרתת של המשפעית בתרומותה הקשר. נראה שמי שאכן יוצרת קשר עם המשפעית עם עצמה, מגיעה להכרה בתרומותה הרבה, או אולי לחילופין: מי שמכירה בתורמה, מרחיבה את תחומי השיחה.

מסתבר כי בפועל, המשפיע היא דמות מרכזית בהכוונות התנהגות וบทפיסת העולם של הבת החב"דיות. היא מרגש בגלות מתוך דברי הנחקרות, עד כמה הן מעריכות את קיומה של המשפיע והמודעות לברכה הטמונה בקשר עמה. לפניכן ציטוטים אחדים: "לדעתך יש לפעול על בנות שאין להן משפיעת כלל, שגם הן ייחפשו לעצמן, לעזר להן למצואם וראים שקשה להן, מכיוון שמשפיעה זה דבר הכרחי, חשוב ותורם ה-DMARDIN"; "אני באופן אישי קיבלתי על עצמי רק בזכות הבחירה שבית-הספר הפעיל, ואני ממש מודה לו על כך"; "יש צורך להמשיך ולעורר על ה-*"מתנה"* הנפלאה זו שהרביה DAG שנקבל וניקח על עצמונו".

◆◆◆

אשרינו ומה טוב חלכנו. אשרינו שאנו מקיימות את הראותיו של הרבי וראות את התשואה שונן מניבות. אשרינו שאנו לומדות במסוד של הרב, גם עבودות מחקר מדעי מקרבות אותו אל האמת ■

היום, נעשה הדבר לחוק-חאים בין חסידי חב"ד, אשר על כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, למנות לעצמו "רב". כך העיד הרב עצמו, באמצע השנה שלאחר קריאתו האמורה, שנת תשמ"ז:

לאחר שעבר משך זמן מאז התחלת ה"טומל" וה"شمורות" [ה'ר'ע'ש] בעניין הנ"ל [של' עשה לך רב], הרי, באותו מקום שניתנו לעסוק בוה במקצת, ראו בפועל ובמושך את גודל הצלחת הפעולה, עד להצלחה גROLAH כו' שלא שייעדו כלל.

(אחרון של פסח תשמ"ז)

המשפיע הינו דמות חיונית, מונטורת מנטיות מזהה, אלא שאין בידי לעת-עתה ביטוי מתאים יותר לכך – שירפסמו את הדבר בכל מקום וממקום ... שכראנו ונכוו בויהר, אשר, כל אחד ואחת בישראל, נשים וטף, יקיימו את הוראה המשנה "עשה לך רב", ומזמן למן יבואו אליו כדי לעמוד ל"מבחן" בוגר לументם ומצבם בעבודת ה".

◆◆◆

כאמור, במחקר שערך תמי המשגרת לימודיים במכלה, בדקתי את הבדלי תפיסת תפקיד המשפיע בין נקודות המבט של המתבגרת התיכוניסטי לזו של בת המכלה – המתבגרת בתתבותות המאוחרת. במחקר נבדקו מאפייני המשפיע האידיאלית, הסיבות לבחירתה והשתכחות על תרומתה וכן התכנים המלאים את הקשר בפועל ותכיפות ניהול הקשר. המחקר התבוסס על 47 תלמידות מכללת ביתרבקה בכפר חב"ד ובשלוחה בצפת, ועוד 30 תלמידות בתיכון חב"ד ברחבי הארץ. כולל צעירות שקיימו את הוראות של הרבי ולקחו לעצמן משפיעת.

אני מודה שלא הופתעת ממצאי המחקר, אך בהחלט נפעמתי לנוכח עצמתם. אמנם נמצאו הבדלים בין בנות תיכון לבנות מכללה באופן ההשפעה; בעוד שבקרבן בנות התיכון מבקשות המושפעות הכוונה ממועדית יותר, הרבי צורך זה נמוך יותר בתתבותות המאוחרת, בין תלמידיות המכלה. אולם בתחום הרגשי לא נמצא הבדלים בין שתי הקבוצות שנחקרו. הקשר הגשי בין המשפיע למשפעית כמו גם יחס הקרבה ביןיהם, נמצאו גבוהים מאוד הן בקרב תלמידות התיכון והן בקרב תלמידות המכלה.

האוכולוסייה. "משפיע" – "עשה לך רב", עשוי למלא גם את התפקיד החשוב של מבוגר משמעותי.

◆◆◆

האם גם בעובדה הרוחנית של האדם ישנה חשיבות לדמות משמעותית המלווה אותו באופן איש? התשובה לשאלת זו, כפי שלמדנו ישירות מפי הרבי, היא: כי המחויבות לעמוד למבחן אצל אדם אחר, הסביר הרבי, תחייב התקדמות רוחנית. כמו כן, הצגת התלבטויות והכרעתן עם המשפיע, תעזר למנייעת ספיקות ולמנעת הכרעה סובייקטיבית הנובעת מעורבות אישית.

הצעתי ובקשתי – בבקשת נפשית (ועוד יותר מזה, אלא שאין בידי לעת-עתה ביטוי מתאים יותר לכך) – שירפסמו את הדבר בכל מקום וממקום ... שכראנו ונכוו בויהר, אשר, כל אחד ואחת בישראל, נשים וטף, יקיימו את הוראה המשנה "עשה לך רב", ומזמן למן יבואו אליו כדי לעמוד ל"מבחן" בוגר לументם ומצבם בעבודת ה".

(מדברי הרבי, שבת פרשת דברים תשמ"ו)

בהמשך חזר הרבי על בקשתו זו עשרות פעמים בקשרים שונים, בפרט באותה שנה ובשנה שלאחריה (התוועדות תשמ"ו, תשמ"ז). הישנות בקשה זו בדברי הרבי, שהייתה פעמים שזורה בלשון של 'זיפה' ופעמים אף בדברי צחות, פעולה את פועלתה. מאז עד

לצורך שפגינגים הילדים בבואם לבית-הספר, הכרחי להציגו על זכותו של כל ילד למבוגר משמעותי נוסף על הוריו (אבין, למפרט ועמית, 2005).

חוקרים רבים בדקו מבוגרים שהוגדרו כמצחיכים למרות נסיבות חיים שליליות, וניסו לבדוק את המרכיבים העיקריים המקדים עמידות (יכולת של הפרט להתמודד עם מצבים משתנים, לפטור בעיות בייעילות ומתרוך שיקול דעת ולהסתגל לחברה באופן הטוב ביותר מבחינה רגשית וחברתית). הראשון מבין שלושת המרכיבים הוא: קיום יחסים בין אישיים

ספר מצבם של חסידי חב"ד לעומת כל האוכולוסייה. "משפיע" – "עשה לך רב", עשוי למלא גם את תפקיד החשוב של מבוגר משמעותי.

משמעותם. לרוב המכريع של הציערים שהוגדרו כעמדים היה בחיהם אדם אחד לפחות שקיבל אותם ללא תנאי. זה היה יכול להיות הורה, סב או סבתא, דודה או דוד או קרוב משפחה אחר, שכן או מדריך בתנועת נוער. "האחד המשמעותי" מהווה דמות להזדהות המספקת תמייה רגשית ומשמעות למתרבגר בסיכון את קשייו ואת יכולותיו באופן המוביל להפתחות אישיות פרודוקטיבית ומוגבשת (מור ולוריא, 2006).

עמדנו אפוא על החשובות של "מבוגר משמעותי" כל מתרבגר, וכל אחד בכל. עם זאת, הבדיקות מצביעות על כך שלא ובבים הם אלו שאנו זוכים לכך. בתחום זה שופר מצבם של חסידי חב"ד לעומת כל

